

อุปลักษณเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

Conceptual Metaphor ‘Third party’ of Love in Thai Songs

สรณ์ชนก สรแก้ว (Sornchanok Sornkaew)*

ดร.สมชาย สำเนียงงาม (Dr.Somchai Sumniengngam)**

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปลักษณเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย โดยเก็บข้อมูลจากเพลงไทยสากลและเพลงไทยลูกทุ่ง ผลการวิจัยพบว่าอุปลักษณ “บุคคลที่สาม” ที่สะท้อนมโนทัศน์หรือระบบความคิดของคนในสังคมไทยจัดเป็นประเภทต่างๆ ได้ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬาตัวสำรอง/เป็นรอง/แพ้] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดงบทร้าย/บทรอง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปิศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์] อุปลักษณเชิงมโนทัศน์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นมุมมองความคิดของคนไทยว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามในแง่ลบ

ABSTRACT

This research aims at analyzing conceptual metaphors about third party of love as reflected in metaphorical expressions used by Third party. The data elicited is from Thai pop songs and Thai folk songs. It is found that the metaphorical expressions used by Third party reflect 13 conceptual metaphors – (1) THIRD PARTY IS AN EXCESS OF BODY PARTS, (2) THIRD PARTY IS A CULPRIT, SUSPECT OR DEFENDANT, (3) THIRD PARTY IS A PATIENT, (4) THIRD PARTY IS A SUBSTITUTE OR LOSER, (5) THIRD PARTY IS A VILLAIN OR CO-STARRING ACTOR, (6) THIRD PARTY IS AN INFERIOR PERSON (7) THIRD PARTY IS AN ANIMAL, (8) THIRD PARTY IS A THING, (9) THIRD PARTY IS A NATURE, (10) THIRD PARTY IS A DEVIL, (11) THIRD PARTY IS A FOOD, (12) THIRD PARTY IS A VEHICLE, (13) THIRD PARTY IS A PLACE FOR TAKING EMOTIONS OUT ON. These conceptual metaphors represent negative attitude about aspects of third party from perspective of most Thai people.

คำสำคัญ: อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ บุคคลที่สามของความรัก

Keywords: Conceptual Metaphor, Third party

* นักศึกษาหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

คนในแต่ละสังคมนอกจากจะใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างกันแล้วยังใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์ ความคิด และความรู้สึกที่ต้องการแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ด้วย การศึกษาภาษาตามแนวทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชานแสดงให้เห็นว่าความคิดและภาษามีความสัมพันธ์กัน โดยภาษาเป็นผลมาจากกระบวนการคิดอันได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลก รวมทั้งประสบการณ์ในการใช้ภาษา ดังนั้นภาษาที่มนุษย์ใช้จึงเป็นภาพสะท้อนความนึกคิด อีกทั้งการใช้ภาษายังแสดงให้เห็นกระบวนการทางความคิดของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน

การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย (Metaphor) เป็นการนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง หรือเป็นการมองสิ่งหนึ่งผ่านอีกสิ่งหนึ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่เหมือนหรือต่างกัน Lakoff, Johnson (1980) นักภาษาศาสตร์ปริชานผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอุปมาอุปไมยได้อธิบายว่า อุปมาอุปไมยไม่ได้เป็นเพียงกลวิธีทางวรรณศิลป์รูปแบบหนึ่งที่มีรูปแบบโครงสร้างที่เปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่การใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบในชีวิตประจำวันก็ล้วนเป็นอุปมาอุปไมยด้วย และเชื่อว่าการเลือกใช้ถ้อยคำอุปมาอุปไมยของผู้คนนั้นเป็นไปอย่างไม่รู้ตัวขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางมโนทัศน์ (Conceptual structure) ที่สมาชิกในสังคมนั้นมีอยู่ร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อการมองโลกและการกระทำของคนในสังคมด้วย หรือที่เรียกว่า “อุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์” (Conceptual Metaphor)

Lakoff, Johnson (1980) อธิบายว่าอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์มีรูปภาษาที่แสดงอุปมาอุปไมยหรือที่เรียกว่า ถ้อยคำอุปมาอุปไมย (metaphorical expressions) ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนจากการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ถ้อยคำอุปมาอุปไมยเหล่านั้นสะท้อนให้เห็นถึงระบบวิธีการคิด หรือมโนทัศน์ของมนุษย์ที่ใช้ภาษานั้นได้ โดยสิ่งเหล่านั้นอาจมีลักษณะทางกายภาพแตกต่างกัน ดังตัวอย่างอุปมาอุปไมย TIME IS MONEY เช่น I lost a lot of time when I got sick. หรือ How do you spend your time these days? เป็นการกล่าวถึงเวลาในลักษณะเชื่อมโยงกับสิ่งมีค่า เช่น มีการใช้จ่าย ในลักษณะเดียวกับที่ใช้ในการกล่าวถึงทรัพย์สิน เงินทอง โดยได้อธิบายถึงอุปมาอุปไมยนี้ว่าเป็นเพราะผู้ใช้ภาษามีระบบวิธีการคิดหรือมโนทัศน์ร่วมกันว่า [เวลา คือ ทรัพย์สิน] หรือ TIME IS MONEY ดังนั้นอุปมาอุปไมยตามแนวคิดนี้มีได้เป็นเพียงเรื่องของการใช้ภาษา แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องไปถึงระบบวิธีการคิดหรือมโนทัศน์ของมนุษย์ได้อย่างชัดเจนด้วย

การใช้อุปมาอุปไมยของคนในสังคมไทยปรากฏอยู่ตามากมาย อุปมาอุปไมยหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจ คือ อุปมาอุปไมยเกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรัก ซึ่งหมายถึงบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงชู้สาวหรือเข้ามาเกี่ยวพันสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงความรักของคู่รักก็จะเป็นเรื่องระหว่างคนสองคนที่มีใจผูกพันด้วยความเสน่หา หรือมีใจผูกพันกันฉันชู้สาว ดังนั้นความรักจึงควรจะต้องเกิดจากคนสองคนจึงจะมีความสุข แต่เมื่อความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รักซึ่งเป็นเรื่องของคนสองคนนั้นมีบุคคลที่สามเข้ามาเกี่ยวพันก็ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นในความสัมพันธ์นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการใช้รูปภาษาที่แสดงอุปมาอุปไมยเกี่ยวกับบุคคลที่สามนั้นเป็นไปในลักษณะใด และสามารถสะท้อนมุมมองความคิด หรือมโนทัศน์ของคนในสังคมไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามของความรักในเพลงไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) คู่รัก หมายถึง บุคคลสองคนที่มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว
- 2) บุคคลที่หนึ่ง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์ฉันคู่รักกับคนกลาง

- 3) คนกลาง หมายถึง บุคคลที่มีความสัมพันธ์อันคุ้นเคยกับบุคคลที่หนึ่ง และเป็นผู้ที่บุคคลที่สามหมายปองหรือมีความสัมพันธ์อันชั่วสาวร้าย
- 4) บุคคลที่สาม หมายถึง ผู้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวพันเชิงชั่วสาวกับคนกลางหรือเข้ามาเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับคู่รักด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง ทั้งที่เจตนาและไม่ได้เจตนา ซึ่งอาจมีผลหรือไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ของคู่รักก็ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยรวบรวมเพลงไทยลูกทุ่งและเพลงไทยสากลที่มีการใช้รูปภาษาที่เป็นถ้อยคำอุปโลกณ์เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่มีการเผยแพร่บนเว็บไซต์ www.youtube.com จากช่อง Official ของค่ายเพลงต่างๆ ทั้งค่ายเพลงไทยลูกทุ่งและค่ายเพลงไทยสากล เพื่อให้ครอบคลุมประเภทของเพลงไทยที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างเพลงไทยลูกทุ่งจะเก็บข้อมูลจากช่อง RsiamMusic และช่อง GMM GRAMMY GOLD OFFICIAL ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพลงไทยสากลจะเก็บข้อมูลจากช่อง Rsfriends ช่อง GMM GRAMMY OFFICIAL และช่อง Yes! Music Label เป็นจำนวนเพลงทั้งสิ้น 240 โดยคัดเลือกเพลงทั้งที่เป็นเพลงที่ผู้นำเสนอเรื่องราวอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง คนกลาง และบุคคลที่สาม จากนั้นนำมาวิเคราะห์ถ้อยคำอุปโลกณ์และอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามตามกรอบแนวคิดอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์ของเลคอฟและจอห์นสัน เพื่อที่จะนำไปอธิบายระบบปริชานและการเข้าใจโลกของผู้ใช้ภาษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบอุปโลกณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สาม ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะร่างกายของมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่สาม คือ นักกีฬาตัวสำรอง/เป็นรอง/แพ้] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดงบทร้าย/บทรอง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปิศาจ] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์] ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายของมนุษย์นำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉกความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉกความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อวัยวะ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปโลกณ์ เช่น “มือที่สาม”

ตัวอย่าง

- (1) “อย่าห่วงเลขฉันรู้ แก่อยากได้ดูแล โดยไม่ได้แคร่การเป็นมือที่สาม” (มือที่สามด้วยความตั้งใจ - บลูเบอร์รี่อาร์สยาม)
- (2) “ฉัน ไม่อยากรักเธอเป็นคนที่สอง จนต้องยอมเป็นมือที่สาม ทำให้ใครอีกคนต้องเสียใจ” (คนที่ 2 มือที่ 3 – ซินเดอเรลล่า)

แฉกความหมายต้นทาง

[อวัยวะ/ส่วนของร่างกายมนุษย์ที่เกินมา]
มือที่สาม

แฉกความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]
บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (1) และ (2) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม โดยพบด้วยคำอุปสรรคคือ “มือที่สาม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะร่างกายนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นอวัยวะส่วนเกิน เนื่องจากอวัยวะในร่างกายของมนุษย์ถูกสร้างมาให้มีมือเพียงสองมือก็เพียงพอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีมือที่สามเพิ่มเข้ามา การใช้ถ้อยคำอุปสรรคเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลภายนอกที่เข้ามาเป็นส่วนเกินในความสัมพันธ์ของความรักระหว่างคู่รัก

2. **[บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]** ผู้วิจัยนิยามความหมายของคำว่า “ผู้ร้าย” ในงานวิจัยนี้ว่าหมายถึง ผู้ที่ลักขโมย ปล้นสะดมทรัพย์สิน หรือลอบทำสิ่งที่ตนไม่มีสิทธิ์หรือไม่ได้รับอนุญาต คำว่า “ผู้ต้องหา” หมายถึง บุคคลที่ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล และคำว่า “จำเลย” หมายถึง ผู้ถูกฟ้องความ อุปสรรคเชิงมโนทัศน์นี้เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้าย ผู้ต้องหา หรือจำเลย นำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายปลายทางโดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย” กับ “บุคคลที่สาม” พบด้วยคำอุปสรรคที่อยู่ในแฉวงความหมายเหล่านี้ เช่น “ผู้ร้าย”, “ขโมย”, “วิ่งราว”

ตัวอย่าง

- (3) “แต่ว่าเราก็มารักกัน เรามันน่าไม่อาย ยิ่งคิดยิ่งเหมือนผู้ร้ายต้องหลบต้องซ่อนท่า” (นรกในใจ – ปาน ธนพร)
- (4) “แต่วันนี้มีเหตุผล ขอเป็นคนไม่ห้ามใจ กล้าดียังไงมาขโมยของสำคัญ” (หวง – ปาน ธนพร)
- (5) “ถ้าไม่เหลือแล้ววางวาย จะต้องได้ในทันที มาขอกันเลขดีๆอย่างวิ่งราว” (ขอดีๆอย่างวิ่งราว - บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย]	→	[บุคคลที่สาม]
ผู้ร้าย		บุคคลที่สาม
ของกลาง		คนกลาง
ผู้ได้รับความเสียหาย		บุคคลที่หนึ่ง
ขโมย (ก.), วิ่งราว		การกระทำของบุคคลที่สามที่แอบแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (3) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม โดยตัวอย่างที่ (3) พบด้วยคำอุปสรรคคือ “ผู้ร้าย” ซึ่งอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ “ผู้ร้าย” เป็นการนำถ้อยคำเรียกอาชีพโดยตรง ซึ่งเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมาย นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม ตัวอย่างที่ (4) - (5) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง โดยถ้อยคำอุปสรรคที่พบ คือ “ขโมย” และ “วิ่งราว” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ร้ายนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงความเป็นผู้ร้าย ซึ่งเป็นผู้ร้ายในลักษณะของขโมยที่แอบลักขโมยสิ่งของจากผู้อื่นโดยที่ผู้ที่เป็นเจ้าของนั้นไม่รู้ตัวและทำให้เกิดความเดือดร้อนนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกริยาของบุคคลที่สามที่แอบเข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่งโดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่รู้ตัวและอาจทำให้บุคคลที่หนึ่งเกิดความทุกข์ใจ

จากถ้อยคำอุปสรรคที่พบในตัวอย่างที่ (3) – (5) สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดีหรือการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งไม่ควรเข้าไปใกล้ชิดหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับพัวพันด้วยเพราะอาจเกิดปัญหาได้

3. **[บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย]** เป็นการนำโน้ตสนั้ที่เกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ป่วย” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายของผู้ป่วย เช่น “โรคจิตกำเริบ”

ตัวอย่าง

(6) “ถามหน่อยเธอเป็นอะไร โรคจิตกำเริบ ไข้ไหม ถึงได้ตามล้างจวงเวรฉันอย่างนี้” (กัไม่ปล่อย – ไฮเปอร์)

แวดวงความหมายต้นทาง

[โรคภัยไข้เจ็บ]

ผู้ป่วย

โรคจิตกำเริบ

→

แวดวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

กิริยาอาการของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนวุ่นวายแก่ผู้รัก

จากตัวอย่างที่ (6) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะคนกลาง โดยพบถ้อยคำอุปสรรคคือ “โรคจิตกำเริบ” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กิริยาที่แสดงความเป็นผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต ซึ่งเมื่ออาการทางจิตกำเริบก็อาจสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายแก่ผู้อื่นนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบถึงกิริยาอาการของบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่สร้างความเดือดร้อนให้กับความสัมพันธ์ของผู้รักเปรียบเหมือนกับผู้ป่วยที่มีอาการทางจิต โดยเมื่ออาการทางจิตนั้นกำเริบก็อาจสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายให้แก่บุคคลอื่นได้

4. **[บุคคลที่สาม คือ นักกีฬาตัวสำรอง/เป็นรอง/แพ้]** เป็นการนำโน้ตสนั้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬานำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแวดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นักกีฬา” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์ เช่น “ตัวสำรอง” “แพ้”

ตัวอย่าง

(7) “ซ้าที่รู้ว่าฉันแค่ตัวสำรอง ได้ครองเธอก็เพียงชั่วคืนเท่านั้น เพราะสุดท้ายไม่ใช่คนเคียงคู่กัน เมื่อเธอออกแค่เพียงเขาให้ซิม” (มีค่าเวลาเธอเหงา – ปนัดดา เรืองวุฒิ)

(8) “ทำไมชอบทำให้ฉันอ่อนแอ ก่อนจบด้วยการต้องแพ้อย่างเดิม เธอชนะเธอ เธออย่าทำให้ฉันเริ่มได้ใหม่” (ชอบเป็นของเธอ – เกิร์ลลี่เบอร์รี่)

แวดวงความหมายต้นทาง

[กีฬา]

นักกีฬาตัวสำรอง, นักกีฬาที่แพ้

เป็นรอง, แพ้

→

แวดวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (7) และ (8) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม โดยพบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “ตัวสำรอง”, “แพ้” ตามลำดับ ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนักกีฬานำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้กริยาที่แสดงสถานภาพของนักกีฬาซึ่งเป็นสถานภาพที่ต่ำต้อยหรือเป็นสถานภาพที่ไม่ทัดเทียมกับอีกบุคคลหนึ่งซึ่งมีสถานภาพสูงกว่า นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่มีสถานภาพที่ต่ำต้อยหรือมีสถานภาพที่ไม่ทัดเทียมกับอีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งในที่นี้คือบุคคลที่หนึ่ง

5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดงบทร้าย/บทรอง] เป็นการนำ โนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “นักแสดง” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์ เช่น “พระรอง” “รับบท”

ตัวอย่าง

(9) “ให้ลงกระทะทองแดงก็ไหวฉันทอม ก็เธอทั้งสวยทั้งน่ารัก ฉันทนเองก็อยากลองของ ชาตินี้ขอเป็นพระรองของเธอนคนเดียว” (พระรอง – วิค ไฮเปอร์อาร์สยาม)

(10) “รับบทเป็นคนหน้าด้าน รับ โทษทัณฑ์อยู่กับน้ำตา อยากด่าขำไปชาติหน้า เพื่อ โลกเมตตาให้รักสมหวัง” (คำพิพากษา – ตี้กแตน ชลดา)

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[การแสดง]	→	[บุคคลที่สาม]
นักแสดงบทร้าย/บทรอง		บุคคลที่สาม
รับบท		สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (9) และ (10) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม โดยพบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “พระรอง” และ “รับบท” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับนักแสดงนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้คำนามที่แสดงการเป็นนักแสดงที่ได้รับบทเป็นพระรองซึ่งเป็นบทที่มีความสำคัญน้อยกว่านักแสดงหลักนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม อีกทั้งยังมีการใช้คำกริยาซึ่งแสดงถึงการรับบทพาทของนักแสดงนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สามว่ามีสถานภาพอย่างไรในการแสดงนั้น สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามนั้นเป็นบุคคลที่มีความสำคัญน้อยกว่าอีกบุคคลหนึ่ง ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่หนึ่ง

6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ] เป็นการนำ โนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีคุณสมบัติด้อยหรือไม่เป็นที่ต้องการ นำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปลักษณ์ เช่น “ทาส”

ตัวอย่าง

(11) “ขอมฉันทอมเป็นทาสรักเธอต่อไป ขอมทั้งใจก็ฉันทรักเธอ ไม่ตั้งใจเลย ก็เพียงแค่รักเธอทั้งหัวใจ” (เป็นผู้ไม่รู้ตัว – เวสปี อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ]	→	[บุคคลที่สาม]
ทาส		บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (11) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปสรรคได้แก่ “ทาส” ถ้อยคำอุปสรรคอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มิคุณสมบัติคือหรือไม่เป็นที่ต้องการซึ่งนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้ถ้อยคำเรียกเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติต่ำ คือ ไม่สามารถเรียกร้องสิ่งใดได้ เช่น ทาส ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ขายตัวลงเป็นคนรับใช้หรือที่นายเงินได้ค่าตัวมา หรือผู้ที่ยอมตนให้ตกอยู่ในอำนาจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในตัวอย่างนี้คือ ตกเป็นทาสความรักให้แก่คนกลาง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีสถานภาพต่ำต้อย และต้องยอมจำนนต่อสถานภาพของตนเอง ไม่สามารถเรียกร้องใดๆ

7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์นำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สัตว์” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายของสัตว์ เช่น “แอบคาบ” “ตัว” “แมว”

ตัวอย่าง

(12) “เนื้อคนอื่นวางไว้ แอบคาบเหมือนตัวอะไรไปคิดเอง” (หวง – ปาน ธนพร)

(13) “เหมือนให้ แมวคอยเฝ้าดูปลาย่าง ไม่คิดระแวงระวังเพราะเชื่อใจ” (รักแท้แพ้ใกล้ชิด – ปาน ธนพร)

แฉวงความหมายต้นทาง

[สัตว์]

แมว

เนื้อ, ปลาย่าง

ผู้เป็นเจ้าของ

แอบคาบ

→

แฉวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

คนกลาง

บุคคลที่หนึ่ง

ลักษณะการกระทำของบุคคลที่สามที่แอบแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (12) และ (13) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง โดยตัวอย่างที่ (12) พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “แอบคาบ” และ “ตัว” ส่วนตัวอย่างที่ (13) พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “แมว” ถ้อยคำอุปสรรคทั้งสองตัวอย่างอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ซึ่งนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ “แอบคาบ” เป็นการใช้อุปสรรคที่แสดงความเป็นสัตว์ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของสัตว์ เช่น สุนัข ที่มักจะแอบคาบเนื่องจากเจ้าของไปกิน โดยที่เจ้าของไม่รู้ตัว นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับการกระทำของบุคคลที่สามที่เข้าไปแย่งคนกลางมาจากบุคคลที่หนึ่ง โดยที่บุคคลที่หนึ่งไม่รู้ตัว อีกทั้งยังมีคำลักษณนาม “ตัว” ที่ใช้แสดงความเป็นสัตว์นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สามด้วย ส่วน “แมว” นั้นมีลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือ เป็นการใช้อุปสรรคชื่อสัตว์มาใช้เรียกโดยตรงเพื่อกล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดย “แมว” นั้นน่าจะมาจากสำนวน แมวขโมย ซึ่งมีความหมายในเชิงลบ มีที่มาจากพฤติกรรมของแมวที่มักจะแอบเข้าไปขโมยปลาย่างจากเจ้าของโดยที่เจ้าของไม่รู้ตัว สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่คนในสังคมมองว่าไม่ใช่มนุษย์ แต่เปรียบเป็นสัตว์ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำเหมือนสัตว์ ซึ่งไม่ได้มีจิตสำนึกหรือตระหนักรู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ หรือไม่รู้ผิดชอบชั่วดี

8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการ

เชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สิ่งของ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายนี้ เช่น “ไม่มีค่า” “ของเล่น”

ตัวอย่าง

(14) “ฟังให้ดีๆ มาทำอย่างนี้หล่อนมีแต่เสียนะ หล่อนดูไม่มีค่า สงสารนะคะ คุณแม่รู้ไหม” (อยากถามหล่อน want มากเธอ – फिल्म ฉรินทร์ทิพย์ อาร์สยาม)

(15) “ถ้าหากเธอไม่เหงา แล้วเขาอยู่ตรงนั้น เธอคงไม่คิดถึงกัน ฉันคงไม่มีค่าอะไร” (เหงาดอนเขาไม่อยู่ - บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

(16) “ใจมันเพียงแค่ว่าหวังให้เธอเห็น ให้ยอมรับฉัน ไม่ใช่เป็นเพียงของเล่น เป็นคนมีเลือดเนื้อและหัวใจ” (ทำเพราะรัก – ปนัดดา เรืองวุฒิ)

แฉวงความหมายต้นทาง

[สิ่งของ]

ของเล่น

ไม่มีค่า

แฉวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

สถานภาพของบุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (14) และตัวอย่างที่ (15) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามตามลำดับ พบถ้อยคำอุปสรรคเดียวกันคือ “ไม่มีค่า” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขกมาเปรียบเทียบคือการนำคุณสมบัติของสิ่งของที่ไม่มีความสำคัญมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับสถานภาพของบุคคลที่สามว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ ส่วนตัวอย่างที่ (16) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “ของเล่น” เป็นการนำชื่อของสิ่งของนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม ซึ่งเป็นสิ่งของที่มีลักษณะเด่นคือเป็นสิ่งที่มิใช่เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินสำหรับเด็ก ซึ่งในที่นี้ผู้ที่เป็นเจ้าของก็คือ คนกลาง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญ หรือมีความสำคัญเพียงเพื่อความสำราญใจเท่านั้น

9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] เป็นการนำโน้ตศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาตินำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ธรรมชาติ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น “กองไฟ” “ขวากหนาม”

ตัวอย่าง

(17) เจ็บตรงนี้ได้แต่ซื้อเงิน ไป ปวดตรงนี้ได้แต่โง่งมขาย วางน้ำมันให้อยู่ใกล้ๆกองไฟ ไว้ใจแต่ไม่นึกเลย” (รักแท้แพ้ใกล้ชิด – ปาน ธนพร)

(18) “เธอเป็นดอกไม้ ฉันจะเป็นขวากหนาม ทีมแทงให้เขาต้องปวดใจ ให้เขาทิ้งเธอไป ให้เขาไม่รักเธอ” (ขวากหนาม – ไฮเปอร์)

แฉวงความหมายต้นทาง

[ธรรมชาติ]

กองไฟ, ขวากหนาม

แฉวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

จากตัวอย่างที่ (17) และ (18) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่งและบุคคลที่สามตามลำดับ พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “กองไฟ” และ “ขวากหนาม” ซึ่งอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาตินำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม เป็นการใช้นามที่แสดงถึงสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาตินำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขกมาเปรียบเทียบกับคือการนำคำเรียกชื่อสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ คือ “กองไฟ” และ “ขวากหนาม” ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายหากเข้าใกล้โดยไม่ระมัดระวัง อีกทั้งยังเป็นถ้อยคำที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบถึงอุปสรรคที่คอยกีดขวางไม่ให้สิ่งที่กำลังทำประสบความสำเร็จ สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่ควรเข้าไปมีความสัมพันธ์ด้วย เพราะอาจสร้างความทุกข์ร้อนหรือปัญหาให้แก่คู่รัก หรืออาจเป็นบุคคลที่ขัดขวางความสุขหรือขัดขวางไม่ให้ความสัมพันธ์ของคู่รักดำเนินไปได้อย่างราบรื่น

10. [บุคคลที่สาม คือ ภูตผีปีศาจ] เป็นการนำโน้ตทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับภูตผีปีศาจนำมาใช้เป็นแบบเปรียบหรือแฉวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ภูตผีปีศาจ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปลักษณ์ที่อยู่ในวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น “อาฆาตจองเวร”, “นางมารร้าย”, “หลอก”, “เปะยันต์”, “นางมารร้าย”

ตัวอย่าง

- (19) “ไม่อยากให้ฉันเป็นสุขหรืออย่างไร ถึงได้อาฆาตจองเวร ไม่จบไม่สิ้นชาตินี้” (กัดไม้ปล่อย – ไฮเปอร์)
- (20) “เวลาจะมานัน ไม่บอก คน โสคนะมันไม่หลอก ชอบหลอกแต่คนมีแฟน ไม่ควรจะมีขี้มเป็น เปะยันต์ไว้พันกว่าแผ่น มันก็ไม่กลัวอยู่ดี” (ผีฟ้าห่ม – เคน อาร์สยาม)
- (21) “แค่หาแฟนเองก็ทำไม่เป็นหรือไง ถึงต้องทำตัวเป็นนางมารร้ายกลั้มัน” (ขอดีๆอย่างวิ้งราว – บลูเบอร์รี่ อาร์สยาม)

แฉวงความหมายต้นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[ภูตผีปีศาจ]	→	[บุคคลที่สาม]
ผี, นางมารร้าย		บุคคลที่สาม
อาฆาตจองเวร, หลอก		การกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนแก่คู่รัก
เปะยันต์		วิธีป้องกันไม่ให้บุคคลที่สามเข้ามาสร้างความเดือดร้อน

จากตัวอย่างที่ (19) และ (20) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะคนกลาง พบถ้อยคำอุปลักษณ์ ได้แก่ “อาฆาตจองเวร” “หลอก” และ “เปะยันต์” ซึ่งเป็นถ้อยคำกริยาที่แสดงความเป็นภูตผีปีศาจ ซึ่งอยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูตผีปีศาจนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขกมาเปรียบเทียบกับคือ “อาฆาตจองเวร” และ “หลอก” เป็นการนำกริยาอาการที่แสดงความเป็นภูตผีปีศาจที่สร้างความเดือดร้อนแก่นุชย์มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกรกระทำของบุคคลที่สามที่สร้างความเดือดร้อนแก่คู่รัก และ “เปะยันต์” เป็นการนำกรกระทำที่ใช้ป้องกันไม่ให้ภูตผีปีศาจเข้ามาสร้างความเดือดร้อนแก่นุชย์มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับวิธีการป้องกันไม่ให้บุคคลที่สามเข้ามาสร้างความเดือดร้อนแก่คู่รัก

ส่วนตัวอย่างที่ (21) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง พบถ้อยคำอุปลักษณ์คือ “นางมารร้าย” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับภูตผีปีศาจนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ขกมา

เปรียบเทียบคือการนำคำเรียกชื่อภูตผีปีศาจบางจำพวก ซึ่งเป็นผีที่มีใจบาปหยาบช้า คอยขัดขวางการทำบุญของมนุษย์ มาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม

ถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่พบในตัวอย่างที่ (19) – (21) สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ชั่วร้าย คอยขัดขวางความสุข หรือคอยสร้างความทุกข์ร้อนให้แก่คู่รัก อาจทำให้ชีวิตรักประสบปัญหา หรือไม่มีความสุข

11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอาหารนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแวดดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “อาหาร” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่อยู่ในวงความหมายของอาหาร เช่น “เศษ (อาหาร)”

ตัวอย่าง

(22) “ไม่อ้อมไม่พอไซ้ไหมคนดี ไม่อ้อมไม่พอแกใจ หรือ ใจนะเธอ คีนนี้เธอจึงต้องมาหาเศษหาเลย” (หาเศษหาเลย – ไฮเปอร์)

แวดดวงความหมายต้นทาง

[อาหาร]

เศษ (อาหาร)

ผู้รับประทานอาหาร

→

แวดดวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม

คนกลาง

จากตัวอย่างที่ (22) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง พบถ้อยคำอุปมาอุปไมย คือ “เศษ” ในที่นี้หมายถึงเศษอาหาร ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับอาหารนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการใช้ถ้อยคำ “เศษ” ซึ่งแสดงถึงการเป็นเศษอาหารที่ถูกนำมารับประทานเพิ่มเติม นอกเหนือจากอาหารจานหลัก นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญมากพอ หรืออาจเป็นบุคคลที่มีความสำคัญแต่ไม่ทัดเทียมกับอีกบุคคลหนึ่ง

12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] เป็นการนำมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะนำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแวดดวงความหมายต้นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแวดดวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “ยานพาหนะ” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปมาอุปไมยที่อยู่ในวงความหมายของยานพาหนะ เช่น “สับราง”

ตัวอย่าง

(23) “ขณะที่เธอหาทางสับราง ปล่อยฉันท้างว่างในใจ แต่เมื่อนั้นหาทางใส่ใจ ทำไมเหมือนเธอรัคาญ” (รับได้ไหมถ้าฉันมีใครอีกคน – เฟลเวอร์)

แวดดวงความหมายต้นทาง

[ยานพาหนะ]

รถไฟ

ผู้สับราง

สับราง (ก.)

→

แวดดวงความหมายปลายทาง

[บุคคลที่สาม]

บุคคลที่สาม, บุคคลที่หนึ่ง

คนกลาง

การกระทำของคนกลางที่กระทำต่อ

บุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (23) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่หนึ่ง พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “สับราง” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับยานพาหนะนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม และหมายรวมไปถึงบุคคลที่หนึ่ง โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการนำคำกริยาที่ใช้กับยานพาหนะมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับกระทำที่คนกลางกระทำต่อบุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งมีที่มาจากสำนวนที่มักใช้เกี่ยวกับความรักคือ รถไฟชนกัน หมายถึง คนสองคนมาเจอกัน โดยไม่ได้นัดหมาย ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่สามและบุคคลที่หนึ่ง การสับรางจึงเป็นวิธีที่จะทำให้ไม่เกิดอุบัติเหตุรถไฟชนกันหรือเป็นการสับหลักทำให้คนสองคนไม่มาเจอกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานั้นเอง สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่คนกลางต้องคอยหลีกเลี่ยง เนื่องจากอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในความสัมพันธ์ของคู่รักได้

13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์] เป็นการนำ โทนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นำมาใช้เป็นแบบเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายคั่นทางเพื่ออธิบายถึงบุคคลที่สามซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบหรือแฉวงความหมายปลายทาง โดยมีการเชื่อมโยงลักษณะบางประการของ “สถานที่” กับ “บุคคลที่สาม” พบถ้อยคำอุปสรรคที่อยู่ในวงความหมายของสถานที่ เช่น “ที่ระบาย”

ตัวอย่าง

(24) “เข้าใจแล้วสักทีว่ารักคืออะไร ที่ระบายกับที่ของหัวใจ สุดทลายลงเอยยังงใครก็รู้” (ความเหงาทำได้ทุกอย่าง – แบล็คควานิลา)

แฉวงความหมายคั่นทาง		แฉวงความหมายปลายทาง
[สถานที่]	→	[บุคคลที่สาม]
ที่ระบาย		บุคคลที่สาม
ที่ของหัวใจ		บุคคลที่หนึ่ง

จากตัวอย่างที่ (24) เป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะบุคคลที่สาม พบถ้อยคำอุปสรรคคือ “ที่ระบาย” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม โดยลักษณะเด่นที่ยกมาเปรียบเทียบคือการเป็นสถานที่หรือพื้นที่สำหรับรองรับการปลดปล่อยอารมณ์ว่า “ที่ระบาย” นำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่สาม ในขณะที่มีการใช้ถ้อยคำที่กล่าวถึงการเป็นสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับความรักนำมาใช้กล่าวเปรียบเทียบกับบุคคลที่หนึ่งซึ่งเป็นคนรักของคนกลางว่าเป็น “ที่ของหัวใจ” สะท้อนให้เห็นว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่มีเกียรติหรือศักดิ์ศรีไม่ทัดเทียมกับบุคคลที่หนึ่งซึ่งเป็นคนรักของคนกลาง และเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเพียงชั่วคราเมื่อคนกลางต้องการปลดปล่อยหรือระบายอารมณ์บางอย่างซึ่งน่าจะไม่เกี่ยวข้องกับอารมณ์รัก

จากตัวอย่างการวิเคราะห์อุปสรรคเชิงมโนทัศน์บุคคลที่สามของความรักในเพลงไทยผู้วิจัยพบความน่าสนใจจากอุปสรรคดังกล่าว โดยพบว่าอุปสรรคที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามส่วนใหญ่มักเป็นอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่น่ากลัว น่ารังเกียจ หรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อบุคคลที่สามได้เป็นอย่างดีว่าส่วนใหญ่มักมองผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามไปในแง่ลบ

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การศึกษาอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ของบุคคลที่สามในเพลงไทยพบว่าอุปสรรค “บุคคลที่สาม” สามารถสะท้อนมโนทัศน์หรือระบบความคิดของคนในสังคมไทยได้เป็นประเภทต่างๆ 13 ประเภท ได้แก่ 1. [บุคคลที่สาม คือ อวัยวะ/ส่วนของร่างกายของมนุษย์ที่เกินมา] 2. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ร้าย/ผู้ต้องหา/จำเลย] 3. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ป่วย] 4. [บุคคลที่

สาม คือ นักกีฬาตัวสำรอง/เป็นรอง/แพ้] 5. [บุคคลที่สาม คือ นักแสดงบทร้าย/บทรอง] 6. [บุคคลที่สาม คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติด้อย/ไม่เป็นที่ต้องการ] 7. [บุคคลที่สาม คือ สัตว์] 8. [บุคคลที่สาม คือ สิ่งของ] 9. [บุคคลที่สาม คือ ธรรมชาติ] 10. [บุคคลที่สาม คือ กุศพิศาสง] 11. [บุคคลที่สาม คือ อาหาร] 12. [บุคคลที่สาม คือ ยานพาหนะ] 13. [บุคคลที่สาม คือ สถานที่สำหรับปลดปล่อยอารมณ์]

จากการศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าอุปลักษณะที่นำมาใช้กล่าวถึงบุคคลที่สามนั้นมักเป็นอุปลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น หากเป็นมนุษย์ก็มักจะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสม ก่อความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เช่น ผู้ร้าย หรือมักจะเป็นบุคคลที่คนในสังคมมองว่ามีสถานภาพด้อยกว่าบุคคลอื่น เช่น ทาส หรือเป็นบุคคลที่ไม่สมบูรณ์ไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือใจ เช่น ผู้ป่วยโรคจิต เป็นต้น

หากเป็นอวัยวะในร่างกายมนุษย์ก็จะเป็นส่วนที่เกินมา ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ หรือหากมีก็อาจเป็นภาระต่อการดำรงชีวิต เช่น มือที่สาม อีกทั้งยังมองว่าบุคคลที่สามเป็นผู้ที่มีกิริยาอาการและพฤติกรรมที่แสดงออกเหมือนสัตว์ หรือมองว่าบุคคลที่สามเป็นบุคคลที่ไม่มีความสำคัญเปรียบเหมือนสิ่งของที่ไม่มีค่า นอกจากนี้ยังมองว่าบุคคลที่สามเป็นกุศพิศาสงที่มีพฤติกรรมที่เลวร้าย คอยตามหลอกหลอนและสร้างความทุกข์ร้อนให้เกิดขึ้น เป็นต้น

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตบางประการ กล่าวคือแม้จะเป็นเพลงที่ผู้ร้องอยู่ในฐานะของบุคคลที่สามเองก็ยังมีมุมมองต่อบุคคลที่สามไปในแง่ลบเช่นเดียวกัน เช่น เปรียบเป็นสิ่งของที่ไม่มีค่า หรือเปรียบเป็นผู้ร้าย เป็นต้น ส่วนแต่ตนเองไปในทางไม่ดี ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าศึกษาเปรียบเทียบแต่ละมุมมองต่อไป การที่ผู้ที่อยู่ในฐานะบุคคลที่สามไม่ได้รับการยอมรับในสังคมนั้นอาจเนื่องด้วยสาเหตุที่ว่า บุคคลที่สามมีพฤติกรรมที่ขัดกับศีลธรรมความเชื่อทางพุทธศาสนา ความถูกต้องเหมาะสม รวมถึงวัฒนธรรมของไทยที่เน้นให้ความสำคัญเรื่องของการรักเดียวใจเดียวระหว่างคู่รัก และระบบวัฒนธรรมแบบพัวเดียวเมียเดียวซึ่งมีบทบาทมากในสังคมไทยปัจจุบัน จึงปรากฏการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบถึงบุคคลที่สามไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ จากที่กล่าวมาทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับบุคคลที่สามที่พบในงานวิจัยนี้น่าจะเป็นการเน้นย้ำมุมมองความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรมของคนในสังคมไทยที่สะท้อนผ่านภาษาทางหนึ่งได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก รัมมะอัคร์. การเปรียบเทียบอุปลักษณะความรักในเพลงไทยลูกทุ่งกับเพลงไทยสากล [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตรศึกษา]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2556.
- มิรินคำ บุรุงโรจน์. อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2548.
- รัชนิษฐ์ กลิ่นน้ำหอม. อุปลักษณะที่นักการเมืองใช้: การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ปริชานและวจนปฏิบัติศาสตร์ [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2551.
- วิทยา นาควัชระ. ฐัทนความรัก. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง; 2548.
- ลินินาฏ วัฒนสุข. อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตรเพื่อการสื่อสาร]. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2549.

Gibbs, Raymond. The Poetics of Minds: Figurative Thought, Language, and Understanding. New York: Cambridge University Press; 1994.

KÖvecses, Zoltan. Metaphor: A practical introduction. USA: Oxford University Press; 2010.

Lakoff, George and Mark, Johnson. Metaphor we live by. USA: Chicago Press; 1980.

Lakoff, George and Mark, Johnson. Metaphor we live by. 2 nd ed. USA: Chicago Press; 2003.